

nisten. Zij werd op 7 mei met vijf-en-veertig tegen vijf-en-twintig stemmen aanvaard. 'Dat tien dagen voor de verkiezingen', schrijft Bank, 'een Kamermeerderheid tot stand was gekomen voor een Indonesisch beleid van nieuwe onderhandelingen en het stichten van deelstaten, was van politieke betekenis voor de nadien te vormen coalitie.'¹

Inderdaad, zo was het.

★

Die coalitie werd er een van de Katholieke Volkspartij en de Partij van de Arbeid. De verkiezingsuitslag was, zoals in hoofdstuk 2 uiteengezet, voor laatstgenoemde partij teleurstellend geweest: de KVP had de grootste fractie gekregen. De KVP'er Beel werd formateur en zou, als hij slaagde, minister-president worden. Voor Schermerhorn was er in het nieuwe kabinet geen voor de hand liggende plaats maar ook het ministerschap van Logemann werd niet voortgezet – hij had zoveel weerstanden gewekt dat de leiding van de PvdA hem liet vallen.² Wel stelde die leiding prijs op het behoud van de portefeuille der overzeese gebiedsdelen en haar kandidaat: Jonkman, de oud-voorzitter van de Volksraad die in '41 de staf had gebroken over het zijns inziens door immobilisme gekenmerkte beleid van gouverneur-generaal van Starckenborgh, was voor Beel aanvaardbaar – lid van de PvdA werd Jonkman pas daags na zijn benoeming.

Hij was een man van veel, niet altijd even duidelijke, woorden, voorstander van een akkoord met de Republiek (aan de persoon van Soekarno tilde hij minder zwaar dan Logemann) maar in nog sterker mate voorstander van bestendiging van de band tussen Nederland en Indië. In een eerste bijeenkomst met de chefs van de afdelingen van zijn departement³ zei hij dat 'de primaire opgave van de Nederlandse staat ... handhaving van onze taak overzee' was.

'Nederland was altijd, was tot voor deze oorlog, en moet blijven, een wereldrijk ... Wij hebben proefondervindelijk bewezen, traditioneel recht te hebben op een taak overzee. Daartoe behoeven wij een wereldrijk in die zin dat wij vaste steunpunten hebben. Dus ook een arbeidsveld, waar wij een zeker monopolie

¹ Bank, p. 171. ² Hij bleef lid van de Tweede Kamer. ³ Tekst: *NIB*, dl. V, p. 59 e.v.